

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1921 kl. ½ 5 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående ändring av 35 §
i lagen om aktiebolag.*

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Alexanderson, Rogberg, Edw. Larson, greve Spens, J. T. Larsson, Carl Johansson, P. A. Hansson, Pettersson i Bjälbo*, Hederstierna, Svedberg*, Strid* och Billqvist.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 76, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Rune* hemställt, att riksdagen antingen måtte för sin del antaga den ändring uti 35 § aktiebolagslagen, att paragrafens första punkt erhåller följande lydelse: »Ökning av aktiekapitalet medelst ny aktieteckning må ej beslutas, innan minst nio tiondedelar av det belopp, vartill aktiekapitalet vid beslutets fattande uppgår, till fullo inbetalts och registrering därom skett», eller att riksdagen måtte för sin del antaga annan av utskottet möjligen föreslagen ändring av sagda paragraf, som i huvudsak åsyftar samma mål.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin ifrågavarande hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Till de materiella förutsättningarna för att ett aktiebolag skall kunna registreras och såmedelst bliva en självständig rättspersonlighet hör framför

allt, att minst hälften av det belopp, som anmäles såsom bolagets aktiekapital och vilket belopp ej får understiga bolagets minimikapital, blivit på föreskrivet sätt inbetalt (21 § aktiebolagslagen). Såsom aktiekapital skall anmälas det tecknade beloppet efter avdrag ej mindre i anledning av övertäckning, där sådan ägt rum, än även för aktierätt, som av aktietecknare må hava förverkats och ej av annan övertagits (23 §). I fråga om tiden för erläggande av betalning för aktie är föreskrivet, att full betalning skall erläggas sist inom två år från bolagets bildande (29 §); intet hindrar dock att i teckningslistan en kortare tidrymd kan vara bestämd (jfr 10 §), och förekomsten av en dylik bestämmelse i teckningslistan torde vara regel. Med hänsyn till betydelsen därav, att det till registret anmälda aktiekapitalet ej till någon del består av osäkra fordringar hos aktietecknare, åligger det styrelsen, att där betalning uteblivit, så snart ske kan, antingen förklara aktierätten förverkad eller utsöka beloppet (30 §). Har aktietecknarens aktierätt förklarats förverkad och övertages den ej inom en månad av annan, skall aktiekapitalet anses minskat med det belopp, som svarar mot den förverkade aktierätten (34 §). Beträffande ökning av aktiekapitalet medelst ny aktieteckning finnes i 35 § 1 st. aktiebolagslagen stadgat, att ökning av aktiekapitalet ej må beslutas, innan det belopp, vartill aktiekapitalet vid beslutets fattande uppgår, till fullo inbetalts och registrering därom skett. I anslutning härtill är i andra punkten av 35 § 1 st. föreskrivet, att, där beslut om sådan ökning förut fattats, ytterligare ökning ej får beslutas, innan på grund av förra beslutet tecknat belopp — med avdrag i anledning av övertäckning och för förverkad, ej av annan övertagen aktierätt — blivit till fullo inbetalt och förhållandet registrerat. I detta sammanhang är ock att märka stadgandet i 45 § sista stycket, att aktiekapitalet vid nyteckning skall anses ökat med sammanlagda beloppet av de aktier, som anmäls vara till fullo inbetalda. Sistnämnda stadgande innebär, att aktiekapitalet ej anses ökat med det tecknade beloppet utan med det belopp, som för registrering anmäles vara inbetalt, dels ock att anmälan skall avse allenast huru många aktier *till fullo* inbetalts och aktiekapitalet sålunda anses ökat endast med det å sådana aktier inbetalda beloppet. Härigenom undviks den oegentligheten, att aktiekapitalet ökas med belopp, som utgör endast en bråkdel av en akties belopp.

I den nu förevarande motionen göres gällande, att berörda stadgande i 35 § aktiebolagslagen, att ökning av aktiekapitalet ej får äga rum, innan det ursprungliga aktiekapitalet till fullo inbetalts, i många fall skulle visat sig medföra betydande olägenheter. Sedan ett aktiebolag bildats, kunde det nämligen mycket snart befinnas nödvändigt att ofördröjligen öka aktiekapitalet. Tredskades emellertid någon av de ursprungliga aktietecknarna i

fullgörandet av sin betalningsskyldighet, så att bolaget nödgades på rättslig väg tillvarataga sin rätt, kunde därigenom under avsevärd tid en nödig ökning av aktiekapitalet hindras, till skada och förlust för bolaget. Till undvikande av det sålunda framhållna missförhållandet i de fall, då det ej inbetalade aktiekapitalet är jämförelsevis obetydligt, föreslår därför motionären, att ifrågavarande bestämmelse måtte ändras därhän, att som villkor för rätt att öka aktiekapitalet skulle fordras allenast, att minst nio tiondelar av aktiekapitalet till fullo inbetalts. Någon ändring i konsekvens härmed av det likartade stadgandet i 35 § andra punkten angående ytterligare ökning av aktiekapitalet har ej i motionen ifrågasatts.

Grunden till den nu ifrågavarande bestämmelsen i 35 § aktiebolagslagen har varit, att det ansetts vara med god ordning överensstämmande, att ökning av aktiekapitalet ej får beslutas, innan det belopp, vartill aktiekapitalet vid beslutets fattande uppgår, till fullo inbetalts och registrering därav skett.

Utskottet.

Av den här ovan lämnade framställningen framgår för övrigt, att lagen själv erbjuder möjlighet att — åtminstone i det stora flertalet fall — undgå det i motionen påtalade missförhållandet. I händelse av utebliven betalning för tecknad aktie, står det nämligen aktiebolags styrelse öppet ej blott att utsöka beloppet utan även att förklara aktierätten förverkad. Om styrelsen begagnar sig av den senare möjligheten, anses aktiekapitalet minskat med det belopp, som svarar mot den förverkade aktierätten, och hinder för en ökning av aktiekapitalet möter sålunda i detta fall ej. Styrelsen kan ock, om en minskning av aktiekapitalet ej lämpligen anses böra äga rum, genom någon eller några av sina ledamöter eller tredje man låta övertaga den förverkade aktierätten och såmedelst förhindra en minskning av aktiekapitalet. Ett dylikt övertagande blir, till hindrande av att bolaget träder i likvidation, nödvändigt, då genom den vägrade inbetalningen bolagets minimikapital eller, om aktiekapitalet är fixt, dettas belopp ej blivit till fullo guld.

Visserligen kunna fall inträffa, då icke något av nu angivna förfaringsätt låter sig använda. Det låter exempelvis tänka sig, att det ej är önskvärt att, sedan aktierätten förklarats förverkad, nedskriva aktiekapitalet eller att det ej låter sig göra att uppdriva någon, som är villig att övertaga den förverkade aktierätten. Men för dylika säkerligen mera sällan förekommande fall anser utskottet ej tillräckliga skäl föreligga att påkalla jämkning i aktiebolagslagen. Härtill kommer, att även vissa andra bestämmelser i nämnda lag torde behöva överses och ändras. Den av motionären på-

yrkade ändringen synes därför i allt fall lämpligen böra komma under övervägande först i samband med en mera allmän revision av aktiebolagslagen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1921.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.
